

Dorothee Elmiger

Poziv odvažnima

(isječak)

A ja sam često bila sama s knjigama. Ništa se na meni nije moglo vidjeti.

Izjutra bih ustala i skuhala kavu, stala bih pred knjige, promatrala ih, pila kavu i otišla.

Poslije sam se vratila.

Nisam ništa znala o knjigama. Oduvijek su bile u stanu iznad policijske postaje. Nisam znala tko ih je donio, nisam znala kome sada pripadaju i kome bi poslije trebale pripadati.

Čitala sam stručne i znanstvene knjige. Časopise o rudarstvu, knjige o brodarstvu, drugi svezak *Kratkog prikaza povijesti* od građanskih revolucija do danas, uvod u astronomiju, *Svjetska mora*, dvije knjige o pticama Europe i *Aljaska – Meksiko (9148 milja od Anchoragea do Oaxace)*. *Pustinja živi*, *Winston Churchill*, *Biljke*, svezak 1. i 2., *The Beauty of America*, *Otoci u Atlantiku*, *Angers sous l'occupation*. *Let iznad Alpi, sa 191 fotografijom pilota i tablom u boji prema slici F. Hassa*. *Čuda svijeta*, svezak 1, 5, 6, i 7.

Čitala sam za kuhinjskim stolom. Dok je Fritzi lutala područjem, ja sam čitala. Sporazum, koji nikada nismo dogovorile. Ponekad bih podigla pogled s kuhinjskog stola, a ona bi u tom trenutku prolazila u daljini i polako preko polja. Premda je hodala polako, jednom je stigla do St. Beinsena. Orijehtirala sam se prema tornjevima dizala, rekla je nakon povratka.

Naslagala sam knjige na kuhinjskom stolu. Istraživala sam. Jednom sam na jednoj od 191 fotografije pilota, koju je 1928. snimio Walter Mittelholzer otkrila sitne cvjetice koje sam poznavala iz knjige *Biljke*, svezak 2. U šestom svesku *Čuda svijeta* objašnjava se gradnja i funkcioniranje aviona. *Pustinja živi* bila je zapanjujuća, a Walter Mittelholzer preletio je 8. siječnja Kilimandžaro. U 5. svesku *Čuda svijeta* jedno poglavlje o rudarstvu napisao je Hans Günther, koji je napisao i *Zrakoplovno*

modelarstvo za mlade. Unutra: Golemi tornjevi dizala ponad rudarskih okana koji se okomito spuštaju u Zemlju.

Pamtila sam sve pamćenja vrijedno, a navečer bih izvještavala. Fritzi je slušala i dobacivala primjedbe što bi još trebalo biti rečeno. Ja sam primjerice rekla: Joseph Konrad o peljarenju u Sjevernom moru: *Sumnjao je u moju mladost, moj osjećaj za stvarnost i moje pomorske sposobnosti*, a Fritzi je na to rekla da je hodala za tmurnog vremena, stigla do kraja i nije osjetila čuđenje.

Malo smo znale. Nisam znala zašto čitam knjige. Fritzi nije znala što se mora reći. Ljeti smo u početku zamišljale kako će biti na zimu: izgubit ćemo se u visinama zbog jakih sniježnih padalina.

Propast ove zemlje bila je neobična, naša situacij neviđena, nisam je prepoznala u nijednoj knjizi. Mogla sam samo u atlasu svijeta iscrtati križić iznad rudnika ugljena, iščitati vremensku zonu u kojoj se nalazimo. Bilježila sam geografske širine i dužine. Kao i naše datume rođenja, Fritzi Ramona Stein 17. travnja, Margarete C. Stein 25. rujna, Heribert Stein 4. srpnja, Rosa Stein 5. siječnja.

Bilježila sam u vidu liste imena pjesama.

Vatra mi već seže do koljena.

Prema Istoku.

Ovdje je nigdje.

Return to Burn.

Malo smo znale. Večeri su bile konspirativne, jele smo tvrdo kuhana jaja i poriluk. Ukiseljene rajčice, repu i celer. Gulile smo krumpir. U kuhinji je bila pobuna.

Pisanje je bilo povezano sa znatnim poteškoćama, bilo je nebrojeno mnogo pokušaja. Napisala sam:

Fritzi Ramona Stein i ja, mi smo te, mladost grada, jedine kćeri policijskog načelnika i odbjegle žene, nama velikim dijelom nepoznate.

Naše nasljedstvo je napušteno područje.

Ovdje vlada golema pustoš, s kojom ne znamo izaći na kraj.

Oduvijek smo njezina djeca.

Ona je naša mladost.

Došle smo prekasno.

Premda nam govore da prije nije bilo bolje, i premda policijski načelnik i njegovi službenici ne znaju ništa osim ophodnje, nezainteresiranog citiranja paragrafa i kronologijske poslušnosti, premda je majka davno sama otišla, ipak bi se bile veselile davanju nekih naputaka, uputa o djelovanju koje se tiču budućnosti, priručniku za rad, revolucijama i moru. *Podignite vaše male šake u nebo poput antena*, mogao je biti naslov.

Ali svaka povezanost između predaka, mogućih ranijih događaja i nas, sadašnje mladosti, uspješno je spriječena. Sve nam je preneseno tek djelomično. Možda policijski načelnik u svojoj revnosti upravlja i povješću ili je ona u njegovim rukama neobrađena, to je moja slutnja. Izvješća iz prošlosti nalaze se u policijskoj stanici u ormarima sa spisima i kartototekama. Kao statistika, kao logičan zaključak, kao nedvojben dokaz.

Pokušaji jedne kronike. Trebala bi nam pomoći u toj gabuli. Napisala sam:

Pokušati biti poslušna!, dakle, događaje poslušno podrediti onome što je općenito prihvaćeno kao povijest. Dakle, događaje poslušno podrediti kronologiji, iako kronologija znači drsko pojednostavljivanje stvari, kao i relativiziranje i temeljno odricanje od prigovora, stvaranja nerođačkih bandi i saveza. Od neočekivanog pojavljivanja mogućnosti u prostoru.

Poslije nadopisano:

O stavu modernog čovjeka spram vlastite prošlosti,

o značenju starih oznaka na području, tornjevima dizala, ulazima u okna, željezničkim tračnicama, hrpama šute. O značenju novijih i najnovijih oznaka: pukotine u tlu, putevi u ništa, spuštanje zemljine površine.

Područje donosi samo užas i stravu! Ono guta poljske zečeve, miševe i tvorove s kožom i dlakom!

Naposlijetku sam pokušala jednostavno se objasniti.

Ovo je priča o jednome gradu, koje je na putu da nestane. Nakon što pred mnogo stoljeća nije zapravo izbilo ništa doli požara i on dalje bukti u podzemnim hodnicima ispod danjeg svjetla.

Nadalje se pripovijeda o malobrojnim kućama, preostalima u pustoј zemlji, o njihovim stanarima i stanarkama.

Opis života kćeri Stein. Gdje i u kojemu obliku dolaze na ovaj svijet, što u njemu vide, uče, doživljavaju i trpe.

Mladost čita knjige i traži rijeku. Mladost misli kako će se u budućnosti sresti na rijeci. Ne može se sjetiti vremena prije požara, ali svejedno pokušava. Odlazi se na putovanja. Pridružuje se i jedan konj.

U cijeloj priči nema ničeg tajnovitog iako mjestimice može zbuniti i time uznemiriti bojažljive čudi, kako to život često čini. To se nažalost ne može spriječiti.

Bila je rana večer. Dolje su dva policijska službenika stajala naslonjena na zid kuće i tiho razgovarala. Dugo sam ih gledala.

Te sam večeri prvi puta čitala o rijeci.

Moji prijatelji na Missouriју savjetovali su mi da uzmem alat i sagradim kanue kako bih tom rijekom stigao do Pacifika.

Rijeka se jasno prostirala preda mnom. Njezino je ime bilo Buenaventura. Tekla je mirna i široka, no ne i bezopasna. Ponekad mi je djelovala oštrom, tek što je iskočila iz istočnog planinskog boka, prelazila je južnu vrućinu, subtropske regije, Floridu.

Bila sam sama. Fritzi je izašla. Otac H. Stein sjedio je dolje u policijskoј postaji. Fritzi još nisam ispričala o rijeci. Pojela sam komad kruha, zatim sam opet sjela za stol.

Dva patera i jedan stari kartograf otkrili su je 1776. godine za ekspedicije. Bilo je to jednog dana u ranu jesen, a kartograf je vjerojatno hodao lagano pognut jer ga je bolio želudac. Podizanjem ruke trojica su glasovala kako bi se dogovorila o imenu. Kartograf je žurno upisao rijeku i njezinu poziciju u svoje bilješke, zatim su krenuli dalje.

Uz izvještaje našla sam u knjigama kartu iz 1823. godine, na kojoj se rijeka po imenu Buenaventura slijevala u jezero. Lijevo od toga razdvojenim slovima tušem NEISTRAŽENA ZEMLJA.

Kada sam pogledala kroz prozor dvojica policajca još su bila tamo. Nisam ih mogla vidjeti, zatamnilo se, ali čula sam njihove glasove.

Zapadne granice ovog jezera nepoznate su.

Primaknula sam stolnu lampu. Na sljedećim ekspedicijama kasnijih godina učinili su neistraženu zemlju pristupačnom. Rijeku su promašili i više je nisu pronašli, onda su ponovo tražili previše južno. Slutili su da je istočnije, misli su da je na sjeveru, dvojili oko nje, *buena ventura*.

1844. J.C. Le-Mont zauvijek je isključio postojanje te rijeke. Ni njegova geografska mjeriteljska ekspedicija nije ju pronašla. Kada je predsjedniku države davao izvještaj, ovaj ga je nazvao *mladim* i govorio o *impulzivnom ponašanju mladih dečki*.

Navečer je Fritzi kasno došla u kuhinju. Objesila je jaknu na naslon mog stolca. I dalje je rijeka široko protjecala pred mojim očima. Rekla sam samo ovo: Prema mojim vlastitim izračunima rijeka Buenaventura tekla je pred 240 godina kroz ovo područje.

Fritzi je kimnula: Onda je moramo potražiti.

Iste večeri:

Sjela sam na motor i vozila se gradom. Sa mnom se vozio veliki nemir. Grad je bio mračam, kod Elizabet Korn još je gorilo svjetlo na prvome katu, uskoro je i to nestalo iz vidokruga. Ostavila sam grad za sobom. *Tražio sam Buenaventuru dugo i nemirno na svojim putovanjima prema jugu*. Iznenada je motor poskočio preko jednog praga, potom je sve bilo kao i prije.

*

Fritzi je nijemo sjela pokraj mene za stol, njezina je budilica zvonila nekoliko sati. Kosa joj je bila raščupana.

Zajedno smo šuteći gledale ono što ovdje zovu nebom, i ono što je nekoć bila zemlja pod njim, a sada se samo prostire. U daljini su nepokretno stajala tri tornja dizala. Čelična užad i dalje je čvrsto napeta preko vitla sezala do tla. Tračnice, duboko uronjene u zemlju vodile su od okana. Tornjevi dizala bili su jedini orijentiri, koje je krajolik nudio. (A brdašca? I kuće i ulice?)

Sjeverni ugljenokop podjećao je jedino na sebe: Spuštanja muškaraca u dubinu, koja zemlji upisuje vlastite vremenske odsječke.

Rubovi mojih noktiju bili su crni od prašine ugljena. Čak i kada to područje bude napokon napušteno, odnijet ću je sa sobom.

Fritzi je oprezno pričala o nezaustavljivom krajoliku:

Već dugo pokušavam razumijeti ovaj krajolik. Rekla je, promatram tornjeve dizala, koji strše u nebo, i promatram tračnice, koje odlaze sve dublje u tlo jer uranjaju i uranjaju, promatram nebo jer i nebo je možda simptomatično, i nebo pripada ovom krajoliku. Brojim, rekla je, brojim boje, moj se vokabular iscrpljuje već sa smeđim, maslinastim i crnim, i kada bolje razmislim, to i jesu sve boje kojih ovdje ima. Promatram malobrojne kuće, koje stoje u krajoliku, udaljene jedna od druge u slučajnim razdaljinama. Tvrdoglavo i usamljeno nose imena njihovih ulica i izgubile su svaki smisao. Nekadašnje kuće u nizu leže u nedogledu beskrajnih ulica a bočno naslagane cigle čuvaju ih od urušavanja.

Rekla je, zemlja je na koljenima, više ništa ne funkcionira.

*

U noćima koje su slijedile sanjala sam Mekong. Mekong je s vremenom postajao sve širi. U sredini se ljuljao teretni brod, a teret su bila dva kaveza s pilićima. Za kormilom je sjedila žena sa šeširom. Kada se zamračilo, i kada je vrućina bila još prisutnija, čuli su se glasovi ljudi koji su se dovikivali s jedne obale na drugu, sve do kasno u noć.

Razdanilo se i ja sam napisala na komad papira:

U potrazi za rijekom.

O, buena ventura!

Postupak: iscrpna istraživanja područja i knjiga o prošlosti i sadašnjosti područja.

Razgovori s prisutnima. Moguća i arheološka iskopavanja.

Potom sam ostala ležati u krevetu i mislila na životinje u delti Mekonga. Majmunčići su se priljublivali uz debla drveća, ribe su putovale, jedan je ogroman som plivao tik ispod površine, i jedan je ždral proletio.

*

Napokon sam našla nekoliko korisnih vijesti u regalima, zalijepljene između knjiga. Nekoliko fotografija: 4. prosinac 1908. 150 osoba bez krova nad glavom nakon požara. Stoje pod ogoljenim stablom, ispred njih dva konja. U pozadini oblaci dima i kao da je snijeg: gomile šute i pepela. Požar podmetnulo rudarsko poduzeće kako bi direktno stigli do žile ugljena ispod? Pisma, bilješke: 12. svibnja 1902.: štrajk. 3. listopada 1902.: 122 rudara u štrajku natjeralo štrajkolomce u vagonu s natpisom *L. A. Rilken rudarsko poduzeće* da se preobrate. Jedna fotografija prikazuje rudnik *L. A. Rilken* 1880. godine u cjelini. Fotograf: G. Schwarzer, Wildenstadt.

Jednom prokopano područje 1963. godine. Glomazni ugljen mali bageri Winzig d.o.o-a u prednjem planu.

Erik Danz, jedanaest godina, sjedi na ogromnom ventilatoru u vjetrenom izlaznom hodniku, 1959. Sin prvog trombona mjesnog puhaćeg orkestra, Karl Danz.

*

Veliki zapadni Erg u Africi, veliki istočni Erg, veliki Erg u Bilmi, Erd Igidi, Erg Rebiana, pustinje Erg Schesch, Fesan, pustinje Gapawa, Hamada du Draa, Hamada el-Hamra, Kalahari povijaju grane starih šimšira do tla, od velikih pustinja *Kamaturi* u njihovom najdubljem dijelu istrulio je moj brod, bio sam žedan gledajući ih,

životinje su već uginule, na kraju su u vlastitim želucima tražile tekućinu. Velike pustinje *Karkum*, *Ksytysylkumm*, *Lakamari*, *Makteir*, *Masagyr*, pustinje *Moritabi*, *Mujunkum*, *Trarza* krčile su si put, na Alpama su ostavile tragove, *Uaran*.

*

Knjiga *O izbjegavanju pojedinih dijelova postojeće konstrukcije ili o njihovoj zamjeni* od Hirscha i Elma izašla je 1951. godine u Torinu. Stajala je skrivena u kutiji za prvu pomoć u autu. Hirsch i Elm na naslovnici nose šešire, dva mlada Kanađana, s 24 i 27 preselili u Italiju. Studirali su navodno, kako stoji na koricama, na Torinskom Sveučilištu statiku i dinamiku te poslije sagradili veliki most s lukovima nad klancem Hölltobel, u Kanadi više čeličnih skeletnih mostova za željeznice, među kojima se ističu, stoji na koricama,

Rose-Blixt-Overpass,

New Turnpike Bridge,

te u Europi,

most Hotzentötz,

most Weberschlucht,

most s lukovima od kamena iz polja, na nevidljivom mjestu

(Italija?):

Ponte sul fiume Bonaventura,

stoji na koricama.

Tražila sam na kartama Italije, koje sam pronašla u stanu, rijeku Bonaventura. Tada bi sve, mislila sam, mogao biti nesporazum, J.C. Le-Mont ime rijeke upisao je umjesto u Italiji, na pogrešnu kartu.

Ponte sul fiume Bonaventura

Kada sam toga dana upitala za Hirscha, odnosno Elma, policijskim mi je zahvatom oduzeo knjigu i bacio je na tinjajuću hrpu drva iza postaje.

Fritzi je trznula ramenima. Elvis Hirsch?

*

Nije nam preostalo ništa drugo osim da potragu započnemo iz početka. Mirno smo životinjskim tijelima hodale amo-tamo između različitih prostorija u stanu.

Kronometar i barometar bili su u stalnoj opasnosti. Posrtanje mula moglo je sve upropastiti.

Fritzi je nestala u kupaonici, ja sam stajala na kuhinjskom prozoru, vidjela: Henrika, Dünckela i Schroedera na parkiralištu kako puše cigarete. Heller je usisivačem usisavao prljavštinu iz auta.

Sjela sam u mračan kut. Čak i ovdje u pustinji čula sam tihi šum rijeke. Morala je prolaziti u blizini, negdje između St. Beisena i Wärgla, Hasseldorfa, Ansburga i demarkacijske linije. Neke rijeke nestaju i izviru opet na nekom drugom mjestu, kroz rupu u toku dospijevaju u podzemna krška tla i zavojite jame. Onda se slijevaju u Kinesko more. Teku u smjeru jugozapada prolazeći uz kamp. Izviru ponovo tik iza zračne luke.

*

11. svibnja pred mnogo godina 7000 radnika i radnica Gut-Mut-Hütte pokraj Wildenstadta stupilo je u štrajk. U Balkenburgu je 10000 prestalo s radom, u Ustenu 4000. Slijedili su štrajkovi u Hasseldorfu, St. Beisenu i Oberfeldstadtu, štrajkalo se posvuda u ugljenokopima.

U rudnicima se pregovaralo o sljedećim koracima. 91 delegacija, izabrana od 20000 rudara i zaposlenika, krenula je u glavni grad objaviti dogovorene zahtjeve.

*

Fritzi je u Ustenu našla konja. Bio je izgreban od šikare na brežuljku. Uхватила ga je za ular koji je bio izlizan i gotovo bezbojan i vodila ga od brežuljka do raskršća na kojemu je na semaforu vijorila cedulja i konj se prestrašio.

Uputila sam je na ime Bataille, ona je rekla da je to ime koje vjerojatno prikladno za tog posljednjeg konja u pustinji Afrike.

Ja sam mislila na posrćuću mulu.

Možda sam morala dovoljno dugo pisati o konjskoj dlaci i sve važno bilo bi rečeno.

Ne, ne!, povikala je Fritzi.

*

Bila sam u Ustenu, ušla i u Hasseldorf, posjetila Belkenburg, pohodila Hinterzell, St. Beisen, Wildenstadt, hodala kroz Unterdorf, obišla Wärgl. Vidjela sam rubove šuma, čula ptičje kreštanje, iz daleka zujanje trafostanice u Wärglu, mislila sam na Mekong, na Nil, Amazonu, Chang Jiang, Po i Mississippi. Tražila sam Buenaventuru.

Iznad moje glave letio je albatros, ali nije sletio.

Prošla sam svim putevima na jugu i slijedila put prema sjeveru, hodala istočno i naravno zapadno. I Fritzi je kročila tim ulicama, krenula je ispred mene na konju Bataille, galopirala je iza mene, u pravilnim je razmacima presjecala moj put. Sretale smo se slučajno na rubovima šuma, u najdubljim kotlinama, na malim stajaćicama, kaljužama, barama i jezerima, sretale smo se pod tornjevima dizala i kod velikog rudarskog ventilatora, dogovorile smo se na polju žutom poput savane, jer bile smo u potrazi za rijekom.

I svjetlo se dizalo i spuštalo, dani su prolazili polaganim koracima, bilo je ljeto, pa je došla jesen i uskoro će biti zima.

Fritzi je vani hodala s konjem na olabavljenom užetu. Konj ima nepogrešiv osjećaj za vodu, rekla je, nozdrve mu zatitraju i on uzbuđeno izdužuje glavu u smjeru horizonta.

Ondje je letio albatros.

*

Stigao nam je četrdeset jedan broj novina za rudare pod nazivom *Nad oknom leti djetlić*. Pjesnik Peter Wassermann nam ih je poslao premda smo bili potpuni neznanci: sinovima i kćerima područja, tako je adresirao pošiljku s novinama.

Papir najstarijih brojeva promijenio je boju; bili su stari gotovo stotinu godina, drugi pak mlađi od našega oca, sezali su u vrijeme neposredno prije požara. Na pojedinim stranicama netko je olovkom ispisao napomene i podcrtao retke, vjerojatno Peter Wassermann:

Naslućena rijeka

napisao je jednom na rubu. Drugi puta podcrtao *Rosa Luxemburg* i nekoliko rečenica Friedricha Engelsa. U broju 53 podcrtao je riječ *jutro* na svim stranicama ukupno jedanaest puta. Na naslovnici broja 70 svoj sedamnaestorici rudara s fotografije nacrtao je kemijskom olovkom brkove.

Jednom je napisao nekoliko redaka ponad djetlića uz naslov.

Ako djetlić proleti uvečer

Ujutro ćemo se okupiti.

Fritzi je zamišljeno gledala preko ruba vrča s vodom. Hoćemo li se ujutro okupiti, govorila je polako, hoćemo li se ujutro s konjem Bataille okupiti u spomen na rudarske čekiće i željezno oruđe?

*

Dragi gospodine Petere Wassermanne, pisala je Fritzi sjedeći pred vrčem s vodom u kuhinji. Mi, kćeri područja, primile smo paket. Vaš paket, Gospodin Wassermann –

Možda sam, pomislila sam, morala dovoljno dugo pisati o konjskoj dlaci i sve važno bilo bi rečeno.

Ne, ne!, povikala je Fritzi i rekla: Naravno da govorimo o dlaci tog bijelog konja. I govorimo o kamenčićima na putu odavde do Hasseldorfa. Govorimo o vremenu tik

prije noći i o noćnim vremenima, o promjeni svjetla tijekom dana, o vjesnicima jeseni. Govorimo o ceduljama, koje uvečer nalazimo u džepovima hlača i o starim putevima u oblasti.

Da!, govorimo o starim putevima, zadnjim grmovima na njihovim rubovima. O maloj brezi ovalnih listića dolje na rubu grada iza bazena. O sitnim žilicama na ovalnim listićima male breze. O kućama i kolibama.

Ali to nije dovoljno! Margarete! To nije dovoljnooooo, čuješ li me!

Moramo misliti i na dlaku tog bijelog konja u budućnosti. O vremenu neposredno nakon buđenja moramo govoriti, radije o promjeni svjetla tijekom dana, o najavama novoga dana koji će biti onakav kakav želimo. O flamingu i vrapcu i ždralu koji kruže nad područjem. O stopalima albatrosa i Hemingwajevim kćerima. O krugovima prijatelja. O knjigama, koje govore da ribolovci ustaju i pokreću brodove. O cirkuskom medvjedu, koji se trampulinom katapultira kroz kupolu cirkuskog šatora. O divljoj mački, koja u grmlju gradi tajno gnijezdo. Moramo se naći u najtoplijoj prostoriji kuće! Moramo s pravom priznati da ovo stanje nije kraj. Ne smijemo vjerovati da su stvari nepobitne!

Moramo sada govoriti i o nepoznatim putevima na području, kao i o onim poznatima, zaboravljenima. Prije svega moramo govoriti o rijeci, o rijeci Buenaventura, sve dok je ne pronađemo. To će se dogoditi!

*

Na obali Buenaventure kovat ćemo planove za vrijeme nakon duge zime. Planove za spas a) naše jadne egzistencije b) ovog iskrivljenog djelića zemlje.

Planirat ćemo konferenciju, koja će se pretvoriti u divlje slavlje. Otisnut ćemo se u drvenom čamcu na vesla na Buenaventuru i ploviti do Kine. Proglasit ćemo novu zemlju. Jahat ćemo na Batailleu u krug pa iznenada iskočiti iz kruga i nestati. Izvodit ćemo Brucknerovu *Bolest mladosti* na brojnim jezicima, ali nećemo se prurušiti. Pozvat ćemo brojne goste, među njima inženjere rudarstva, arheologinje, jednu četv vatrogasaca, zastupnike i zastupnice umjetnosti, planinare svih kontinenata, tipografe, više odvažnih mladih.

Za Vas je spreman hotel, napisat ćemo im u službenom pozivu, osiguran je smještaj.
Tipkat ćemo pismo za pismom: veliko slavlje! povodom ponovnog otkrivanja rijeke
Buenaventura! i svako ćemo stavljati u kuvertu.

Rudarskoj akademiji

Glazbenom zboru iz Londona, koji smo čule na radiju

Već spomenutom tipografu

Gospodi Eriki Gerste i gospodi Hirschu i Elmu

Studentici geografije iz Berlina i Freudenberg

Geodetu iz bivšeg DDR-a

Vatrogascima iz New Yorka

Nekolicini skitnica iz Idaha, Kanzasa i Montane

Normi Jackson, arheologinji

Fotografkinji i ratnoj reporterki koja je studirala u Frankfurtu na Majni

Pjesnicima Wassermannu, Leuu i Beckeru

Kroničarkama sjevernoafričkih zemalja

Prvom dogradonačelniku Reykjavika

Mladima iz Atene

U ovom isječku slobodno su citirani: John Bidwell, Joseph Conrad, W.H. Emory,
John Charles Frémont, Goodspeed You! Black Emperor, Hanns Günther, Derzl B.
Johnson i Peter Wassermann.

Prevela Nataša Medved

